

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus X. De Natis ex libero Ventre.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

servilis specialiter voluit consulere, consensum illius non habens pro sufficienter voluntario ob nimiam inaequalitatem status ignoratam. Quod autem valeat Matrimonium servi cum ancilla per errorem habita pro libera, mirum non est; quia servus tali casu non constituitur in statu deteriore, & sic non indiget auxilio juris. Ad 2. *N. Conf. & suppositum*, quod tali casu contrahatur cum persona conditionis servilis; quia per hoc ipsum, quod dominus collocet servum suum cum libera ignorante in Matrimonium, vel dolose non aperiat conditionem servilem, talis persona efficitur libera statim, vel ex praesumpta voluntate domini, vel in ejus poenam. *Auth. & Nov. cit.*

6. Dico 4. Impedimentum conditionis servilis est introductum Jure Ecclesiastico, non Jure Naturali. Ita communis cum Sanch. l. 7. d. 19. n. 13. contra Sylv. Mastrum, P. Reiffenstuel l. n. 3. Quibus patrocinari videtur ipse Scotus in 4. dist. 30. q. 1. Ratio est, quia servitus absolute non repugnat substantiae Matrimonii ex una, uti vidimus, ex altera vero parte datur in ignorante servitutem alterius partis simpliciter liber & voluntarius consensus in talem personam; cum error servitutis sit error qualitatis duntaxat & accidentalis, non error substantialis, seu circa ipsum individuum personae. Aliud foret, si liber expressè adderet conditionem vel in mente, vel etiam exterius, si altera pars pariter sit libera, & sic tum consensus alligaret huic conditioni; tunc enim utique conditione non existente non adesset consensus Jure Naturali requisitus. Sed de hoc casu non est quaestio.

Oppones 1. Condicio servilis non parum officit & repugnat bonis Matrimonii; *bono Sacramento*, seu individuae societati; quia servus, vel ancilla, habitare ob servitia debet in aedibus domini, potestque ab eodem vendi, mitti in remotas terras &c. & sic impeditur cohabitatio; *bono fidei conjugalis*; quia debitum conjugale non pro libitu, sed solum quatenus permittunt eadem domini servitia, peti & reddi potest; *bono prolis*; quia tam alimentatio illius, quam educatio redditur difficilis; alimentatio quidem, quia, quidquid servus acquirit, domino, non sibi acquirit; educatio vero, quia proles, si mater sit serva, constituitur in potestate non patris, sed domini. Atqui condicio repugnans bonis Matrimonii irritat Matrimonium Jure Naturali, utpote repugnans substantiae illius. 2. Errans circa conditionem servilem non habet consensum sufficienter voluntarium, quia error hujus qualitatis redundat in ipsam personam; cum servitus afficiat ipsum statum personae, illamque faciat quodammodo aliam: sed talis error dirimit Matrimonium Jure Naturali, uti cit. I. de Imped. Erroris docuimus: ergo. 3. Siquis alteri venderet equum, cujus usus dependet a voluntate tertii, ita ut emens liberè ac pro libitu uti non posset, talis venditio esset irrita ex natura rei: ergo etiam Matrimonium, cujus usus dependet a voluntate domini, in cuius potestate manet persona servilis, hanc

Lit. IV. R. P. Viti Pichler.

argumenta saltem primum, probarent, etiam illud Matrimonium, quod duo servi, vel quod liber cum ancilla scienter contrahit, esse nullum; quod est nimium, & contra c. 1. 2. *fin. b. t.* & contra omnes. Probant igitur, quod quidem propter has causas rectè fuerit a Jure Positivo irritatum Matrimonium a libero cum non libera ignoranter contractum, non vero quod ex natura rei & Jure Naturali sit nullum. Ad 1. Condicio servilis officit quidem aliquo modo bonis Matrimonii, absolute tamen compossibilis est cum ipsis: usus Matrimonii reddit quidem difficiliorem, non tamen penitus tollit, cum relinquit jus & potestatem exigendi ac reddendi debitum conjugale pro tempore, quod servitia domini faciunt, & facere debent, reliquum: si autem servus vel ancilla mittatur aliò, per accidens tantum impeditur usus Matrimonii, sicut impediri potest per supervenientem lepram. Caterum si servus contraxit Matrimonium cum consensu domini, ab isto absque injuria non potest mitti vel vendi in remotas regiones, ut perpetuò impediatur ab usu Matrimonii: si vero sine consensu, vendens eum sine conjuge in remotas terras, ut perpetuò ipsi usus Matrimonii impediatur, peccat saltem contra charitatem, si nempe sine gravi causa & propria necessitate vendat vel mittat. Ad 2. *N. Ma.* quia ignorans conditionem servilem, sicut ignorans paupertatem sponsae, consentit absolute ac simpliciter liberè & voluntariè in hanc determinatam personam; quamvis non consentiret, si sciret servitutem, vel paupertatem; adeoque iste error non facit absolute involuntarium, sed secundum quid spectatà rei naturà: neque condicio servilis, quamvis afficiat statum, redundat in substantiam personae, sicut ignobilitas sponsae ignorata, quamvis afficiat statum personae, non redundat in ejus substantiam. Ad 3. *N. Conf. & parit.* quia emptio ex natura sua, & prout defacto est inter homines introducta, exigit translationem domini cum jure pleno utendi independenter & impedibiliter a jure alterius, nisi aliter conveniatur inter Partes: econtra contractus Matrimonialis non ex natura sua exigit dominium corporum cum pleno jure utendi semper, & pro semper independenter, ac nunquam impedibiliter a jure alterius, nempe domini respectu servorum, ut evidenter constat ex c. 1. 2. *fin. cit.* ubi servis permittendum dicitur Matrimonium, & pro valido habetur, si sciens conditionem servilem alterius personae tamen cum hac illud contrahit.

TITULUS X.

De Natis ex libero ventre.

SUMMARIUM.

1. 2. 3. Proles quoad conditionem servilem & ingenuitatem sequitur Matrem.
4. Patrem vero quoad nobilitatem.

Sciendum, cum non tantum inter servum & servam seu ancillam, sed etiam inter

servum & liberam, ac vicissim inter liberam & servum, possit validum subsistere Matrimonium, uti patet ex *Tir. preced.* hinc quaestionem moveri, cujus conditionis, ingenuae vel servilis, esse censenda sit proles nata ex servo propriè dicto & libera, vel ex ancilla propriè dicta & libero seu ingenuo. Ad quam responderetur hoc titulo. Quare

2 Dico 1. Proles quoad libertatem & servitutem sequuntur conditionem & statum matris, ita ut, si mater sit serva seu ancilla, pater verò ingenuus seu liber, etiam proles sint servilis conditionis. 2. Sive parentes fuerint in vero conjugio, sive non. 3. Propter favorem tamen prolium ad earum ingenuitatem sufficit, modò mater vel tempore conceptionis, vel nativitatis, vel aliquo tempore intermedio fuerit liberae conditionis. Ita communis & certa tam Theologorum quam Jurisperitorum cum S. Th. Sanch. Barb. Gutierrez &c. propter claros textus in *pr. Inst. de Ingeniis*: ibi: *si quis ex matre nascitur libera, patre verò servo, ingenuus nihilominus nascitur: quemadmodum qui ex matre libera & incerto patre natus est, quoniam vulgo conceptus est. Sufficit autem liberam fuisse matrem eo tempore, quo nascitur, licet ancilla conceperit. Et e contrario, si libera conceperit, deinde ancilla facta pariat, placuit, eum, qui nascitur, liberum nasci: quia non debet calamitas matris ei nocere, qui in ventre est: scilicet propter favorem libertatis, quae res inasstimabilis est, & omnibus rebus favorabilior. l. 106. & l. 122. ff. de R. J. Idem in l. 5. §. 2. ff. de Statu hominum repetitur, ac in §. 3. additur sufficere ei, qui in ventre est, liberam matrem vel medio tempore habuisse, v. g. si ancilla concepit, & pragnans manumissa, ac post breve tempus iterum in servitutem redacta peperit, proles erit ingenua seu libera. Consonat §. 4. *Inst. de Jure person. l. 24. ff. de Stat. hom. l. 7. C. de R. V. l. 22. C. de Agricol. & Censit. lib. 11. c. fin. de Servis non ordin. c. un. h. t.* Ratio inter alias etiam hæc datur, quia mater serva, dum gestat uterum, & prolem enititur, habet periculum vitæ, dum verò prolem educat, habet impedimentum, quo frequenter abstrahitur a servitiis domino debitis; ergo æquum est, ut hoc periculum & impedimentum domino compensetur: melius autem non compensatur, quam si proles matris servæ transeat in dominium domini, qui periculum amittendi servam, & damna propter prolem sustinet. Ex quibus illud commune Brocardicum, *Partus sequitur ventrem*, nempe quoad ingenuitatem vel servitutem, natum est inter DD. qui etiam fictione Juris pro nato jam habent generaliter illum, qui adhuc latet in utero matris, quando de ejus favore agitur, juxta l. 7. ff. de stat. hom. ibi: *qui in utero est, perinde, ac si in rebus humanis esset, custoditur, quoties de commodo ipsius partis quaeritur.**

3 Oppones 1. In c. 3. de Conjug. Servor. miles ex patre ingenuo natus habetur pro ingenuo, licet mater fuerit ancilla: ergo quoad ingenuitatem & servitutem partus non sequitur ventrem. 2. In l. 19. ff. de stat. hom. sic ha-

betur: *cum legitima nuptia facta sunt, patrem liberi sequuntur: vulgò quæritur matrem sequitur: ergo.* 3. Ponamus, quòd mater jam gravida capiat in bello iusto, & sic fiat ancilla: in hoc casu proles nata pariter erit servilis conditionis, licet mater tempore conceptionis fuerit libera: ergo. 4. ad 1. ibi pro ingenuo est habitus filius propter patrem ingenuum ob consuetudinem peculiarem loci, quæ utique Juri Communi, vi cujus partus sequitur ventrem, utpote merè Humano, derogare potest. Ad 2. Ibi est sermo de liberis ex libera natis; quippe de Jure Civili inter servos non datur Matrimonium legitimum, sed vocatur *contubernium l. 3. C. de incest. Nupt.* Ad 3. *C. Ant.* quia æquè proles, ac mater, cum potuisset occidi, servatur, & sic serva efficitur. *N. Conf.* in aliis enim casibus, ubi vi natalium inducitur servitus, propter favorem prolis & libertatis, quæ concepitur à matre libera, licet nascatur ex serva, fingitur esse nata ex libera.

Dico 2. Proles quoad familiam, honores, nobilitatem, sequuntur patrem, ita ut, si pater sit nobilis, mater verò plebeja, etiam proles sint nobiles, si nimirum natae sint ex iustis Nuptiis. Pariter si pater est civis, vel patritius, mater verò peregrina &c. filius quoque erit civis, vel patritius. Text. Gl. & DD. in l. 19. cit. cum Sanch. Gutier. Perez. suffragante praxi. Imò de Jure etiam mater, scilicet uxor, sequitur dignitatem viri. l. 8. pr. ff. de Senator. l. 13. C. de Dignit. lib. 12. l. 10. & fin. C. de Nuptiis. Nov. 105. c. 2. p. Brunnemann. Pirh. König de Sponsal. n. 119. Ratio autem, vel potius congruentia, cur partus quoad dignitatem & nobilitatem sequatur patrem, matrem quoad statum & conditionem servilem vel liberam, reddatur hæc; quia partus suam substantiam, & esse recipit à patre tanquam principio efficiente nobiliori, & spirituosiori: à matre verò tanquam à causa magis materiali plus corpulentæ materiæ ad nutritionem & augmentationem conferentis: servitus verò convenit secundum corpus, & istud afficit potissimum: contra nobilitas, honor, &c. magis ad esse pertinent. Oppones 1. Si filius quoad nobilitatem sequitur patrem, quoad statum verò matrem, idem simul poterit esse nobilis, & servus, si nempe pater sit nobilis, & mater ancilla: sed hoc est in terminis absurdum: ergo. 2. Etiam filii Naturales habentur pro nobilibus, si pater sit nobilis: ergo frustra addidimus, *si natae sint ex iustis Nuptiis.* 3. Videmus in Germania repelli à Canonicatibus Cathedralibus eos, qui legitime nati sunt ex patre licet valde Nobili & Illustri, si mater non sit nobilis: ergo nec filii legitime nati sequuntur patrem quoad nobilitatem. 4. ad 1. *N. Ma.* vel *dist.* simul est nobilis & servus, ita tamen ut nobilitatis splendor obfuscetur, & quasi velò occultata nihil valeat, quomodo servitus non tollitur. *C. Ma.* ita ut siante servitute nobilitas appareat, & splendorem suum diffundere possit, ac filius dici nobilis. *N. Ma.* 51

Si filius per manumissionem consequitur libertatem, tunc nobilitas primum quasi sublatò velò splendescere incipit, suumque pretium adipiscitur. Exemplum habes in filio Naturali, qui habuit patrem nobilem, matrem verò plebejam; is enim pro nobili non habetur, nisi postquam inter parentes contractum fuerit Matrimonium; tunc enim simul fit legitimus, & nobilitatis effectum consequitur. Ad 2. *dist. Ant.* habentur pro nobilibus de Consuetudine, *transcat.* de Jure Communi. *N. Ant. & Conf.* Ad 3. Repelluntur tantum propter specialia statuta, vel propter specialem voluntatem Fundatorum, non verò quasi de Jure non sint nobiles: sed quia non sunt nobiles ex utroque parente, uti Statuta & Fundationes exigunt.

TITULUS XI. De Cognatione Spirituali.

SUMMARIUM.

1. Cognatio est triplex.
2. 3. Quid Cognatio Spirituality.
4. Inter quas datur personas.
5. Patrinus, & Patrina seu Matrina, quinam.
6. Cognatio Spirituality dirimit Matrimonium, & inter quas personas hodie.
7. 8. An, qui baptizat vel levat propriam sobolem, privetur jure petendi debitum, vel liberetur ab obligatione reddendi.
9. An baptizans privatur & in necessitate.
10. Vel levans, contrahat impedimentum hujus cognationis.
11. 12. Quis licitè & validè agat Patrinum.
13. Quid Juris, si plures levant per se ipsos.
14. 15. Aut per Procuratorem.

Sciendum 1. inter impedimenta Matrimonii dirimentia quæ hucusque persecutus est Compiler, dari quoque triplicem Cognationem, Spiritualem, Legalem, Carnalem (quæ Confraternitas dicitur) cui adde Affinitatem, de quibus sequentes quatuor Tituli tractabunt.

2. Sc. 2. Cognationem Spiritualem in ordine ad Matrimonium dirimendum sic describi solere: est propinquitas personarum ex collatione & susceptione Sacramentorum Baptismi & Confirmationis resultans, ac Jure Ecclesiastico dirimens Matrimonium inter certas personas. Sumitur ex 1. c. de Cognat. Spirit. & causa 30. q. 1. & 3. Dicitur 1. propinquitas personarum; sicut enim per generationem naturalem quædam personæ artius conjunguntur, ita ut reverentiam quandam sibi invicem debeant, vi cujus indecens reputatur, ut inter se Matrimonio ad actus conjugales copulentur, ita etiam per generationem spiritualem, quæ fit per Baptismum & Confirmationem, judicavit & voluit Ecclesia conjunctionem spiritualem & quasi parentelam inter certas oriri personas, vi cujus ob reverentiam sibi invicem competentem decenter Matrimonio ad actus carnales copulari non possunt. 2. Ex collatione

& susceptione Sacramentorum; nam conferens, uti & patrinus levans vel tenens, quasi pater, suscipiens verò Sacramenta quasi filius, nempe Spirituality, efficitur. 3. Baptismi & Confirmationis; nam ex aliis Sacramentis non resultat cognatio Spirituality; licet enim & ipsa conferant gratiam Sanctificantem, quæ dat quoddam esse spirituale animæ, illud tamen dant per modum reconciliationis, alimentacionis, sanacionis &c. non verò per modum generationis, uti Baptismus & Confirmatio: liquidem sicut duplex generatio carnalis consideratur à S. Thoma 3. p. in supplem. q. 56. a. 2. ad 1. & aliis, nempe una in utero per conceptionem & primam animationem per infusionem animæ rationalis, ac altera ex utero, quæ fit per editionem foetus in lucem; ita ab Ecclesia rectè consideratur duplex generatio Spirituality, nempe Baptismus, per quem homo spiritualiter nascitur primò in utero Ecclesiæ, concipitur & animatur; atque Confirmatio, per quam in aciem quasi & in conspectum educitur. 4. Jure Ecclesiastico dirimens Matrimonium inter certas personas, scilicet ob reverentiam erga se ortam ex simili vinculo, quod reperitur & oritur inter quasdam personas ex generatione carnali. Quòd autem Jure Ecclesiastico dirimat, patet ex 1. h. t. & quidem tantum ex Jure Ecclesiastico, inde fit manifestum, quòd Baptismus & Confirmatio non ex Jure Naturali proveniant, Jus verò Divinum nec scriptum nec traditum de hoc impedimento Cognationis Spirituality quidquam doceat.

Oppones. Ex administratione Sacramenti; poenitentia etiam oritur quædam Spirituality cognatio, quia datur generatio Spirituality, & conferens Sacramentum Poenitentia pater, suscipiens verò filius vel filia Spirituality nuncupatur. *can. 8. caus. 30. q. 1.* Et hinc *can. 9. seq.* peccatum luxuria cum filia Confessionis commissum vocatur adulterium: ergo non ex Baptismo & Confirmatione tantum oritur impedimentum cognationis Spirituality. R. Oritur quædam Spirituality cognatio tantum Metaphorica & similitudinaria, quæ à Jure non habetur pro impedimento dirimente, cum Sacramentum Poenitentia non conferat gratiam per modum generationis, sed per modum sanacionis, vel revocationis ad vitam. Circumstantia filia confessionis valde quidem auget peccatum luxuria propter irreverentiam, quæ Sacramento infertur, atque probabiliter exprimenda in Confessione, ut docent multi cum S. Thoma 2. 2. q. 154. a. 10. ad 2. propriè tamen nec incestus nec adulterium est.

Sc. 3. Circa personas, quas impedimentum Cognationis Spirituality afficit, discrimen esse inter Jus Antiquum & Novum. De Jure Antiquo oriebatur 1. inter baptizantem & baptizatum, confirmantem & confirmatum: item inter patrinus & baptizatum, vel confirmatum; & ista cognatio dicitur paternitas, quia baptizans, confirmans, patrini, quasi parentum loco, baptizatus vero, &